

Expert funerari colgat

El *Diccionari de la literatura catalana* enterra una part important de l'obra de Celestí Barallat i Falguera (Barcelona, 1840-1905), la funerària. Gran expert en jardineria de cementiris, obres com *Principios de botánica funeraria* (1885), reimpressa en facsímil el 1984 amb una presentació de Jaume Bover, són estudis de referència. També va publicar l'opuscle *Shakespeare y Moratín ante la fosa y traducción catalana de un cuadro de Shakespeare* (1896). L'escena traduïda pertany a *Hamlet*.

Professor de violí degradat

L'anterior marit de la Marguerite d'El gat, primer violí de l'Òpera, era, comentava la gent, un professor boníssim, fins al punt, diu l'edició *Quaderns Crema*-Lluís Maria Todó, que se'n va sentir dir: "un alumne seu, aquest any, ha guanyat el primer premi del Conservatori". Però segons Simenon encara era més bon professor, perquè no era pas el primer cop que un alumne seu el guanyava: "Enguany, també, ("cette année encore") un alumne seu ha guanyat el primer premi del Conservatori".

Carroll, corregit per panarra

L'Àlícia d'*A través del mirall*, en saber que, en la lluita, el Lleó i l'Unicorn han caigut moltes vegades, diu: "Aleshores, suposo que aviat els duran pa blanc i pa de segó" ("white bread and the brown.") I, sí, poc després porten plaques de pa blanc i morè ("round trays of white and brown bread"). Salvador Oliva canvia el menú per fer més mengívol el pa. Diu que aviat "portaran el pa i el vi", i, sí, hi porten "plates de pa i vi".

Mal humor desrauat

El DIEC2 manté que el mot *futris* –mal humor– només existeix en la locució adverbial "de futris": "estar de futris". Moll sap que podem dir, com escriu Girbal Jaume, que una persona "té el futris", i això indica que té una raixa de mal humor.

Manuel Jorba analitza el paper modernitzador del poema "La pàtria" d'Aribau en la cultura catalana

Manuel Jorba (Sant Esteve Sesrovires, Baix Llobregat, 1942) professor de filologia de la Universitat Autònoma de Barcelona i estudis de la literatura catalana del segle XIX, analitza el paper modernitzador de "La pàtria" (1833) de Bonaventura Carles Aribau (1798-1862), en un estudi dedicat a la primera recepció de l'històric poema, clau en la gestació del moviment de la Renaixença. El filòleg va presentar-lo el 24 de gener passat, a tall de discurs de recepció com a membre numerari de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), i ara l'acaba de publicar, sencer, amb les extenses notes a peu de pàgina. L'IEC l'ha editat amb el títol *A propòsit de la primeríssima recepció de "La pàtria" d'Aribau (1833-1859)*. L'autor hi matisa algunes de les afirmacions que s'han fet sobre el paper jugat pel poema en la Renaixença, i també sobre la relació d'Aribau amb el moviment.

Tot i ser aparentment un text de circumstàncies, destinat a celebrar el sant de l'amo, el banquer Gaspar Remisa, va ser interpretat com un manifest, i com a manifest, pensa Jorba, juga un paper important, potser decisiu, al llarg d'un procés que no es va limitar a l'ús literari de la llengua, pel fet que aquesta reivindicació anava, d'alguna manera, lligada a la de la història de Catalunya, de les seves lleis i institucions de govern, monuments, costums, caràcter o *genius loci*, per més que no fossin evocats o reivindicats en llengua catalana fins molt més endavant.

Si bé Aribau, constata Jorba, no es proposava contribuir a la literatura catalana de la mateixa manera que volia pertànyer a la castellana, va ser considerat, gràcies al poema, l'impulsor del nou ús de la llengua catalana en la creació literària, és a dir, en la construcció d'una literatura catalana culta i moderna. Sobretot perquè el que el poema significa de novetat i canvi es troba, més enllà dels nous i renovats temes i recursos –alguns de notables en sintonia amb el romanticisme– en l'abast de la seva recepció. El poema demostrava la viabilitat del català com a llengua alta i indicava el tipus de referents i de

temes amb els quals es podia contribuir a potenciar-ne l'ús escrit, en un context de positiva reivindicació anticentralista i de voluntat modernitzadora. El poema d'Aribau, recorda Jorba, s'oposava, amb nous termes i noves solucions formals, tant a la tradició barroca com a la d'índole popular, batejades de "vulgars" per romanticisme i modernitat. "A través d'imitadors, invocadors i recreadors –escriu Jorba– el poema va contribuir al reconeixement i a la visualització de les possibilitats de futur tímida i poètiques o més ambiciosament literàries i culturals de la llengua catalana".

L'impacte i l'èxit del poema s'explica perquè, com recorda Jorba, Aribau va escriure'l, encara que fos forçat i més o menys improvisat, sobre un pòsit de lectures representatiu d'un autor culte de formació il·lustrada, coneixedor del món clàssic, i sobre una àmplia i productiva curiositat literària, amb interès per la nova literatura. I, al mateix temps, bo i inserint-se –i, a més, renovant-la– en la tradició temàtica, no poètica, de les apologies de la llengua.

Escultura de Bonaventura Carles Aribau erigida al parc de la Ciutadella, de Barcelona.